

ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ย

พ.ศ. ๒๕๕๙

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ย เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๕๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการด้านการไกล่เกลี่ย และหรือคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการแต่งตั้ง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“การไกล่เกลี่ย” หมายความว่า กระบวนการระงับข้อพิพาทอันเกิดจากปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่คณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมาย ทำหน้าที่คนกลางในการช่วยเหลือเสนอแนะหรือแก้ไขข้อพิพาทภายในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และจัดทำข้อตกลงที่เป็นธรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับระหว่างคู่กรณี

“ผู้ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า บุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการมอบหมายให้ดำเนินการไกล่เกลี่ย เช่น คณะอนุกรรมการ สำนักงาน หรือบุคคลที่คณะกรรมการเห็นสมควร

“คำร้อง” หมายความว่า เรื่องที่มีการเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบ

“ผู้ร้อง” หมายความว่า บุคคลหรือองค์กรที่กล่าวอ้างว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้หมายความรวมถึงผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมาย

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า บุคคลหรือองค์กร ซึ่งถูกผู้ร้องกล่าวอ้างว่ากระทำละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องและผู้ถูกร้อง ซึ่งประสงค์จะระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ย และให้รวมถึงบุคคลหรือองค์กรผู้มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลหรือองค์กรนั้น ๆ ตามกฎหมาย

“ศูนย์ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า ศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำสำนักงาน

“หัวหน้าศูนย์ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานที่เลขาธิการมอบหมายให้รับผิดชอบงานของศูนย์ไกล่เกลี่ย

“เจ้าหน้าที่ศูนย์ไกล่เกลี่ย” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานที่เลขาธิการมอบหมายให้ปฏิบัติงานในศูนย์ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

หมวด ๑

การดำเนินการให้มีการไกล่เกลี่ย

ข้อ ๖ ในระหว่างการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ หากคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเห็นสมควรให้มีการไกล่เกลี่ย หรือเมื่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์ให้มีการไกล่เกลี่ยและคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงให้มีการไกล่เกลี่ย ให้ดำเนินการให้มีการไกล่เกลี่ยตามระเบียบนี้

ข้อ ๗ กรณีต่อไปนี้ ห้ามมิให้นำเอามาไกล่เกลี่ย

- (๑) กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการล่วงละเมิดและการคุกคามทางเพศ
- (๒) กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับความผิดอาญาแผ่นดิน
- (๓) กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำรุนแรงต่อเด็ก
- (๔) กรณีอื่นตามประกาศที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๘ ในการจัดให้มีการไกล่เกลี่ย ศูนย์ไกล่เกลี่ยอาจให้คำแนะนำแก่คู่กรณี หรือผู้ที่เกี่ยวข้องถึงกระบวนการและวิธีการไกล่เกลี่ย ตลอดจนข้อมูลอื่นใดอันจะเป็นประโยชน์แก่บุคคลหรือองค์กรดังกล่าว

ข้อ ๙ ในกรณีที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายประสงค์จะมีการไกล่เกลี่ย ให้แจ้งความประสงค์เป็นหนังสือหรือแจ้งด้วยวาจาต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือศูนย์ไกล่เกลี่ย แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแจ้งความประสงค์ให้มีการไกล่เกลี่ยต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือศูนย์ไกล่เกลี่ย ในระหว่างกระบวนการตรวจสอบ ให้สอบถามคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

หากคู่กรณีทุกฝ่ายยินยอมจะให้มีการไกล่เกลี่ยและคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการเห็นสมควร ให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยต่อไป

หมวด ๒ การไกล่เกลี่ย

ส่วนที่ ๑ การมอบหมายผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการไกล่เกลี่ย คณะกรรมการอาจดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้ผู้ไกล่เกลี่ยตามระเบียบนี้ ดำเนินการแทนได้

ในการมอบหมายผู้ไกล่เกลี่ย ให้คำนึงถึงความเป็นกลางและความเหมาะสมของบุคคลนั้น และความสมัครใจของคู่กรณีเท่าที่จะพึงกระทำได้

ให้ผู้ไกล่เกลี่ยที่ได้รับมอบหมายดำเนินการไกล่เกลี่ยตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ ให้ผู้ไกล่เกลี่ยที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามระเบียบ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ตามระเบียบดังกล่าว

ส่วนที่ ๒ การเปิดเผยข้อเท็จจริงและการคัดค้านผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๑๓ เมื่อได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ยแล้ว ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริง ซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางของตนให้คู่กรณีทราบโดยทันที

นับแต่เวลาที่ได้รับการมอบหมายและตลอดระยะเวลาที่กระบวนการไกล่เกลี่ยยังไม่สิ้นสุด หากปรากฏข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งก่อนการไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงนั้น ให้คู่กรณีทราบโดยทันที

ข้อ ๑๔ คู่กรณีอาจคัดค้านผู้ไกล่เกลี่ยได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงซึ่งเป็นเหตุอันควรสงสัยถึง ความเป็นกลางของผู้ไกล่เกลี่ย แต่คู่กรณีจะคัดค้านผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งตนได้ให้ความยินยอมแล้วมิได้ เว้นแต่ คู่กรณีฝ่ายนั้นไม่รู้หรือไม่มีเหตุอันควรรู้ถึงเหตุแห่งการคัดค้านในขณะที่ให้ความยินยอม

ข้อ ๑๕ คู่กรณีที่ประสงค์จะคัดค้านผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งเหตุแห่งการคัดค้านให้คณะกรรมการทราบ ก่อนเริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ย หรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ารู้ถึงข้อเท็จจริงตามข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ต้องกระทำก่อนกระบวนการไกล่เกลี่ยจะสิ้นสุดลงตามข้อ ๓๑

การที่ผู้ไกล่เกลี่ยขอลอนตัวไม่ถือว่าเป็นการยอมรับข้อเท็จจริงตามที่คู่กรณียกขึ้นคัดค้าน

ในกรณีที่มีการคัดค้านผู้ไกล่เกลี่ย ให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

ส่วนที่ ๓

การพ้นจากหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๑๖ ให้ผู้ไกล่เกลี่ยพ้นจากหน้าที่ในเรื่องที่ได้รับมอบหมายในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ไกล่เกลี่ยขอลอนตัว

(๒) คณะกรรมการมีคำสั่งให้ผู้ไกล่เกลี่ยพ้นจากหน้าที่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า

(ก) มีเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางในการทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย

(ข) ผู้ไกล่เกลี่ยบกพร่องต่อหน้าที่หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย

(ค) ผู้ไกล่เกลี่ยประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่การเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

(ง) ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำการหรือละเว้นกระทำการตามหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ยโดยจงใจ

หรือประมาทเลินเล่อจนเป็นเหตุให้คู่กรณีเสียหาย

(จ) ผู้ไกล่เกลี่ยกระทำผิดหรือฝ่าฝืนต่อจริยธรรมของผู้ไกล่เกลี่ยตามข้อ ๓๗

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยพ้นจากหน้าที่ตามข้อ ๑๖ คณะกรรมการอาจมีคำสั่งให้กระบวนการไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงหรือมอบหมายผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่ให้ทำหน้าที่ก็ได้

ส่วนที่ ๔

กระบวนการไกล่เกลี่ย

ข้อ ๑๘ เมื่อได้รับมอบหมายให้ไกล่เกลี่ยในเรื่องใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยศึกษาเอกสารหรือข้อเท็จจริงในคำร้องและคำชี้แจงของคู่กรณีเพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ย ทั้งนี้ การรับส่งเอกสารคำร้อง คำชี้แจงของคู่กรณี หรือการประสานงานใด ๆ ให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๑๙ คู่กรณีที่เป็นบุคคลธรรมดาพึงเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็น คู่กรณีนั้นอาจแต่งตั้งตัวแทนที่มีอำนาจตัดสินใจและทำข้อตกลงเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยก็ได้

ให้คู่กรณีที่เป็นนิติบุคคลหรือองค์กรอื่นแต่งตั้งตัวแทนที่มีอำนาจตัดสินใจและทำข้อตกลงระหว่างคู่กรณีเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย โดยทำเป็นหนังสือมอบอำนาจส่งต่อเจ้าหน้าที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เว้นแต่จะได้แต่งตั้งผู้มีอำนาจตัดสินใจและทำข้อตกลงระหว่างคู่กรณีไว้ในคำร้องแล้ว

เมื่อเจ้าหน้าที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้รับหนังสือแต่งตั้งตัวแทนแล้ว ให้ตรวจสอบความถูกต้องของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจและขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบ ในกรณีที่หนังสือมอบอำนาจมีข้อบกพร่องหรือมีข้อจำกัดเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบ ให้แจ้งให้ผู้ไกล่เกลี่ยทราบ

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่คู่กรณีมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ผู้ไกล่เกลี่ยอาจกำหนดขั้นตอนหรือแนวทางในการดำเนินการไกล่เกลี่ยตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พฤติการณ์แห่งข้อพิพาท ความประสงค์ของคู่กรณี การปฏิบัติต่อคู่กรณีอย่างเป็นธรรมและความต้องการที่จะระงับข้อพิพาทด้วยความรวดเร็ว

ก่อนไกล่เกลี่ย ให้ผู้ไกล่เกลี่ยแจ้งขั้นตอนการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีทราบ ว่า ข้อเสนอและคำชี้แจงเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในการไกล่เกลี่ยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ คู่กรณีไม่มีสิทธิใช้อ้างอิงไม่ว่ากรณีใด ๆ และไม่ผูกมัดคู่กรณีหรือคณะกรรมการให้ต้องปฏิบัติตาม และหากไม่สามารถตกลงกันได้ก็ไม่มีผลต่อการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการ

ข้อ ๒๑ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจให้คู่กรณีเสนอข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเบื้องต้นทางข้อพิพาท ตลอดจนข้อเสนอในการระงับข้อพิพาทต่อผู้ไกล่เกลี่ย หรืออาจเสนอให้มีการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงหรือข้อมูลดังกล่าวระหว่างคู่กรณีก็ได้

คู่กรณีอาจขอให้ผู้ไกล่เกลี่ยดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ผู้ไกล่เกลี่ยจะจัดให้มีการดำเนินการตามที่คู่กรณีขอหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๒๒ การไกล่เกลี่ยจะทำด้วยวิธีใด ณ วันเวลาและสถานที่ใด ต้องแจ้งให้คู่กรณีทุกฝ่ายทราบล่วงหน้าภายในเวลาอันสมควร

ข้อ ๒๓ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจอนุญาตให้เฉพาะแต่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่ายอยู่ในกระบวนการไกล่เกลี่ยก็ได้ ทั้งนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยนั้นให้คู่กรณีฝ่ายที่มีได้เข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยทราบด้วย

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่ตัวแทน ทนายความ ที่ปรึกษาของคู่กรณีหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ผู้ไกล่เกลี่ยอนุญาตให้เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยด้วย

ข้อ ๒๔ เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยได้รับข้อมูลอันเกี่ยวกับข้อพิพาทจากคู่กรณีฝ่ายหนึ่ง ผู้ไกล่เกลี่ยอาจเปิดเผยสาระสำคัญของข้อมูลนั้นให้แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งทราบก็ได้ เว้นแต่เป็นข้อมูลที่คู่กรณีได้ให้ผู้ไกล่เกลี่ยไว้โดยห้ามมิให้เปิดเผย

ข้อ ๒๕ กระบวนการไกล่เกลี่ยให้ดำเนินการเป็นการลับ และไม่ให้มีการบันทึกรายละเอียดของการไกล่เกลี่ยไว้ เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงกันให้บันทึกรายละเอียดของการไกล่เกลี่ยทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้

ข้อ ๒๖ ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่เริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ย

หากคณะกรรมการเห็นสมควรหรือผู้ไกล่เกลี่ยร้องขอ คณะกรรมการอาจขยายระยะเวลาในการดำเนินการไกล่เกลี่ยออกไปอีกก็ได้ ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อคู่กรณีทุกฝ่าย และมีได้ทำให้การพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนล่าช้าเกินสมควร ทั้งนี้ ให้ขยายเวลาได้ครั้งละไม่เกินสิบห้าวันและขยายได้ไม่เกินสองครั้ง โดยให้ขอขยายระยะเวลาก่อนครบกำหนดตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยห้าวันทำการ

ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยโดยมีลักษณะเป็นการประวิงเวลาให้ชักช้าให้ผู้ไกล่เกลี่ยรายงานให้คณะกรรมการทราบโดยเร็ว

หากการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยจะเป็นเหตุให้การพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนล่าช้าเกินสมควร คณะกรรมการอาจสั่งให้ดำเนินการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปพร้อมกับการไกล่เกลี่ยก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ของคู่กรณีทุกฝ่ายเป็นสำคัญ

ข้อ ๒๗ ถ้าปรากฏว่าคู่กรณียินยอมตกลงแก้ไขปัญหาและผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าข้อตกลงนั้น อยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ไกล่เกลี่ยจัดทำข้อตกลงระหว่างคู่กรณีเป็นหนังสือไว้ หรืออาจให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดทำก็ได้

ข้อ ๒๘ ข้อตกลงระหว่างคู่กรณีตามข้อ ๒๗ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) สถานที่ดำเนินการไกล่เกลี่ย
- (๒) วัน เดือน ปี ที่ดำเนินการไกล่เกลี่ย
- (๓) ชื่อและที่อยู่ของคู่กรณี
- (๔) รายละเอียดข้อตกลง
- (๕) ลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือของคู่กรณี และพยานอย่างน้อยสองคน
- (๖) ลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ดำเนินการไกล่เกลี่ย
- (๗) การรักษาความลับในการไกล่เกลี่ย

ก่อนการลงลายมือชื่อตามวรรคหนึ่ง ผู้ไกล่เกลี่ยต้องอ่านข้อตกลงให้คู่กรณีฟัง และให้คู่กรณี มีเวลาตามสมควรในการพิจารณารายละเอียดในบันทึกข้อตกลงด้วย

ข้อตกลงระหว่างคู่กรณีตามวรรคหนึ่งให้จัดทำเป็นสามฉบับ เพื่อมอบให้กับคู่กรณีฝ่ายละหนึ่งฉบับ และเก็บไว้ในสำนวนไกล่เกลี่ยหนึ่งฉบับ

ข้อ ๒๙ หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ลงลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือในข้อตกลง ให้ผู้ไกล่เกลี่ย ยุติการไกล่เกลี่ยและรายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ข้อ ๓๐ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือหลักเกณฑ์ใด ๆ เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย รวมทั้งควบคุมให้การไกล่เกลี่ยอยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเป็นไปด้วย ความเรียบร้อยโดยคำนึงถึงความสุจริต เป็นธรรม และประโยชน์สูงสุดของคู่กรณีเป็นสำคัญ

ส่วนที่ ๕

การสิ้นสุดแห่งกระบวนการไกล่เกลี่ย

ข้อ ๓๑ ในกรณีดังต่อไปนี้ให้ถือว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง

(๑) คู่กรณีตกลงระงับการไกล่เกลี่ยด้วยการถอนคำร้อง หรือคณะกรรมการได้จัดทำข้อตกลง ระหว่างคู่กรณีเป็นหนังสือ

(๒) คู่กรณีตกลงระงับข้อพิพาทเป็นผลสำเร็จบางประเด็นและไม่ตั้งใจให้ไกล่เกลี่ยในประเด็น ที่เหลืออยู่

(๓) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์ให้ทำการไกล่เกลี่ยอีกต่อไป

(๔) คู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือมีเหตุอื่นที่ทำให้กระบวนการ ไกล่เกลี่ยไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เช่น คู่กรณีไม่สมัครใจมาร่วมประชุมไกล่เกลี่ย

(๕) คณะกรรมการเห็นว่า การดำเนินการใกล้เคียงต่อไปจะไม่ใช่ประโยชน์แก่การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๓๒ เมื่อกระบวนการใกล้เคียงสิ้นสุดลงตามข้อ ๓๑ (๑) ให้ผู้ใกล้เคียงรายงานผลการใกล้เคียงให้คณะกรรมการพิจารณา หากคณะกรรมการเห็นว่า การตกลงนั้นอยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ก็ให้ยุติเรื่อง

ในกรณีที่คู่กรณีตกลงรับข้อพิพาทเพียงบางประเด็น หรือตกลงรับข้อเท็จจริงบางประการ และยินยอมให้นำข้อตกลงเช่นนั้นไปใช้อ้างอิงในการพิจารณาตรวจสอบของคณะกรรมการได้ ให้ผู้ใกล้เคียงจัดทำข้อตกลงเป็นหนังสือและรายงานให้คณะกรรมการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่คู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ หรือกระบวนการใกล้เคียงสิ้นสุดลงตามข้อ ๓๑ (๒) (๓) (๔) และ (๕) หรือปรากฏในภายหลังว่าไม่มีการปฏิบัติตามข้อตกลงตามข้อ ๒๗ ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ส่วนที่ ๖

การรักษาความลับในการใกล้เคียง

ข้อ ๓๔ ในกรณีที่คู่กรณีไม่ได้ตกลงไว้เป็นอย่างอื่น ให้รักษาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับการใกล้เคียงเป็นความลับ เว้นแต่เป็นการใช้เท่าที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่กรณี

ข้อ ๓๕ ห้ามมิให้คู่กรณีที่เข้าร่วมในการใกล้เคียง ผู้ใกล้เคียงหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการใกล้เคียง นำความลับไปอ้างอิง หรือนำไปใช้ดำเนินการอื่นใดไม่ว่าในรูปแบบใดเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ความประสงค์หรือความเต็มใจของคู่กรณีในการขอเข้าร่วมในการใกล้เคียง

(๒) ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการในการระงับข้อพิพาทของคู่กรณีในการใกล้เคียง

(๓) การยอมรับข้อเท็จจริงหรือข้อความที่กระทำโดยคู่กรณีในการใกล้เคียง

(๔) ข้อเสนอใด ๆ ที่เสนอโดยผู้ใกล้เคียง

(๕) ข้อเท็จจริงที่ได้แสดงให้เห็นถึงความเต็มใจที่จะยอมรับข้อเสนอในการใกล้เคียง

(๖) เอกสารที่จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะใช้หรือใช้ในการใกล้เคียงโดยเฉพาะ

หากพยานหลักฐานใดที่ใช้ในการใกล้เคียง เป็นพยานหลักฐานที่อ้างอิงได้อยู่แล้วในกระบวนการตรวจสอบของคณะกรรมการ ย่อมไม่ต้องห้ามตามความในวรรคหนึ่ง

ข้อ ๓๖ การขอให้คณะกรรมการมีคำสั่งให้ส่งเอกสารหรือเรียกให้บุคคลใดมาเปิดเผยความลับหรือพยานหลักฐานที่กำหนดไว้ในข้อ ๓๕ วรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่กรณี

หมวด ๓
จริยธรรมสำหรับผู้ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๓๗ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องถือปฏิบัติตามจริยธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อิสระ ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่ยินยอมให้บุคคลภายนอกใช้อิทธิพลใด ๆ อันอาจทำให้เสียความเป็นกลาง

(๒) พึงช่วยเหลือ สนับสนุนให้คู่กรณีตัดสินใจด้วยตนเองบนพื้นฐานข้อมูลที่เพียงพอในการตกลงแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยความสมัครใจ โดยผู้ไกล่เกลี่ยต้องละเว้นไม่ออกคำสั่ง ตัดสินใจ หรือชี้ขาดใด ๆ และไม่พยายามเกลี้ยกล่อมหรือบังคับคู่กรณีเพื่อให้ยอมรับตามความเห็นของตน

(๓) ต้องเปิดเผยความขัดแย้งในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นของผู้ไกล่เกลี่ย ไม่ว่าจะระบวนการไกล่เกลี่ยจะดำเนินไปแล้วเพียงใด เช่น ความสัมพันธ์กับคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ว่าทางครอบครัว สังคม ธุรกิจ การงาน การเงิน อันอาจทำให้เกิดอคติ หรือผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับคำร้องที่ดำเนินการไกล่เกลี่ย

หากผู้ไกล่เกลี่ยมีความขัดแย้งในผลประโยชน์ในเรื่องที่ทำการไกล่เกลี่ย ให้ถอนตัวจากการไกล่เกลี่ย ยกเว้นคู่กรณีที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตกลงร่วมกันเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทำหน้าที่ต่อไป

(๔) ต้องรักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ย เว้นแต่เป็นกรณีที่ต้องเปิดเผยตามที่กฎหมายกำหนด หรือคู่กรณีจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

(๕) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เรียก รับ หรือยอมจะรับค่าตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดในการปฏิบัติหน้าที่จากคู่กรณีหรือบุคคลอื่น เว้นเสียแต่ค่าตอบแทนนั้นเป็นกรณีที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดให้กระทำได้

(๖) จักต้องไม่ให้ หรือตกลงว่าจะให้ค่าตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้แนะนำหรือผู้มอบหมาย คำร้องให้ตนดำเนินการไกล่เกลี่ย

(๗) ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง ยกเว้นมีเหตุผลความจำเป็นโดยต้องแจ้งเหตุจำเป็นนั้นให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้า และต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในเวลาอันสมควร ไม่ล่าช้า โดยใช้ทักษะ ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ของคู่กรณี

ข้อ ๓๘ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงแก่คณะกรรมการว่าผู้ไกล่เกลี่ยผู้ใดประพฤติผิดจริยธรรมตามข้อ ๓๗ ให้คณะกรรมการมีคำสั่งให้ผู้ไกล่เกลี่ยพ้นจากหน้าที่ และให้นำข้อ ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔
ศูนย์ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๓๙ ให้มีศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำสำนักงาน เพื่อดำเนินงานไกล่เกลี่ยให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการนำวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกมาใช้ โดยเฉพาะการไกล่เกลี่ย

ให้สำนักงานมอบหมายให้ข้าราชการของสำนักงานคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์ไกล่เกลี่ย เพื่อรับผิดชอบดูแลงานต่าง ๆ ของศูนย์ไกล่เกลี่ยให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และอาจมอบหมายให้ข้าราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของสำนักงานเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยในจำนวนที่เหมาะสม เพื่อช่วยเหลือ และดำเนินงานต่าง ๆ ของศูนย์ไกล่เกลี่ย

ข้อ ๔๐ ให้ศูนย์ไกล่เกลี่ยประจำสำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดให้มีการไกล่เกลี่ยตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (๒) ส่งเสริมและเผยแพร่วิธีการระงับข้อพิพาททางเลือก โดยเฉพาะการไกล่เกลี่ย
- (๓) จัดทำสารบบและสำนวนไกล่เกลี่ย
- (๔) ติดต่อประสานงานกับผู้ไกล่เกลี่ยและคู่กรณี
- (๕) รวบรวมผลการปฏิบัติงานไกล่เกลี่ยของคณะกรรมการและผู้ไกล่เกลี่ย
- (๖) ประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นหรือองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนอื่นเกี่ยวกับการดำเนินวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือก โดยเฉพาะการไกล่เกลี่ย
- (๗) จัดทำและรายงานข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการดำเนินการไกล่เกลี่ย ตลอดจนรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลการดำเนินงานไกล่เกลี่ย
- (๘) ติดตามผลการปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างคู่กรณีและรายงานให้คณะกรรมการทราบ
- (๙) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

วิส ตังสมิตร

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ